

Binnen de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap hebben enkele fracties de behoefte om vragen en opmerkingen voor te leggen over de brief van de minister en staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap d.d. 20 december 2012 over de reactie op het onderzoek « The European Second Generation Compared. Does the Integration Context Matter?» (Kamerstuk 33 400 VIII, nr. 119).

Fungerend voorzitter van de commissie  
Wolbert

Adjunct-griffier van de commissie  
Arends

## I. Vragen en opmerkingen uit de fracties

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van het vergelijkend onderzoek naar de schoolresultaten van de tweede generatie in de EU<sup>1</sup>. Tussen 2006 en 2008 zijn met name Turkse jongeren ondervraagd die hun schoolloopbaan tussen 1975 en 1995 zijn gestart. Omdat alleen Turkse jongeren voldoende in alle andere EU-landen waren vertegenwoordigd, richt het onderzoek zich alleen op Turken. In Nederland is gesproken met 500 Turken in Amsterdam en Rotterdam. Hoe waardevol de uitkomsten van dit onderzoek ook kunnen zijn, de voornoemde leden zetten toch vraagtekens bij de representativiteit van het onderzoek. De titel suggereert een vergelijkend onderzoek naar de tweede generatie leerlingen in Europa. Voor Nederland blijkt er slechts met een beperkte groep Turkse jongeren te zijn gesproken. En dan ook nog alleen jongeren uit Amsterdam en Rotterdam. Is er reden om aan te nemen dat de resultaten van de Turkse jongeren overeenkomen met die van de Marokkaanse jongeren, zo vragen deze leden. Is er ook reden om aan te nemen dat deze resultaten overeenkomen met die van andere tweede generatie jongeren uit de overige gemeenten in Nederland? Deze leden ontvangen hier graag een nadere toelichting op. Het rapport concludeert: «Finally, second-generation Turks in Netherlands can be characterised as the most polarised group, with a disconcertingly large group of early school leavers and an equally large group of high achievers»<sup>2</sup>. Deze leden constateren met de minister en staatssecretaris dat er sinds 1975–1995 veel ten goede veranderd is, er wordt geïnvesteerd in VVE<sup>3</sup>, er zijn zomerscholen en schakelklassen, het is mogelijk in het vmbo<sup>4</sup> om op een hoger niveau vakken te volgen en extra examens af te leggen. Bovendien is de trend bij schooluitval succesvol gekanteld.

Er blijven echter nog enkele zorgpunten over die hieronder volgen. De voornoemde leden vragen of de gewichtenregeling wel adequaat is. De gewichtenregeling ziet alleen toe op het opleidingsniveau van ouders. Als je ouders voldoende opleiding hebben, maar Nederlands is niet de voertaal thuis, krijg je geen gewicht toegekend. Het kind heeft dan echter wel degelijk een taalachterstand die de school moet wegwerken zonder daarvoor extra middelen te krijgen. De voornoemde leden hebben al eerder gepleit voor aanpassing van de gewichtenregeling aan de thuistaal. Wordt dit meegenomen in het onderzoek naar de gewichtenregeling waar de minister en staatssecretaris op doelen? Wordt hier eveneens bij betrokken het mogelijk nut van een fijnmazigere structuur, zo vragen deze leden. Nu zijn er maar drie niveaus te onderscheiden en wellicht is dit niet voldoende. Deze leden vragen verder wat de effecten zijn van het wetsvoorstel Doelmatige leerwegen<sup>5</sup>, dat stapelen financieel bemoeilijkt voor deze groep leerlingen voor wie stapelen essentieel is. Immers, 80% van de Turkse en Marokkaanse jongeren volgt het vmbo en een deel van die groep bereikt volgens stapelen uiteindelijk het hoger onderwijs. De aanpak van schooluitval is succesvol door vorige kabinetten opgepakt, maar de aanpak stagneert omdat het laaghangend fruit is geplukt. Is het nodig om de aanpak te richten op de verschillende doelgroepen of hebben autochtonen en allochtonen een zelfde aanpak nodig, vragen de voornoemde leden. Zijn bij de overblijvende groep vsv<sup>6</sup>-ers ook allochtonen oververtegenwoordigd of zitten hier ook veel autochtonen bij? Ten slotte, willen deze leden ingaan op de instroom in

<sup>1</sup> EU: Europese Unie

<sup>2</sup> Crul, Schneider & Lelie, The European second generation compared, p. 378.

<sup>3</sup> VVE: Voor en Vroegschoolse Educatie

<sup>4</sup> Vmbo: voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs

<sup>5</sup> Kamerstuk 33 187

<sup>6</sup> Vsv: vroegtijdig schoolverlaten

het hoger onderwijs. Nederland scoort hier goed vergeleken met de andere Europese landen. De minister stelt dat de groei van het aantal allochtone studenten in het hoger onderwijs met 73% is gestegen de afgelopen jaren. Zij vragen of de minister kan toelichten wat de invloed van de basisbeurs is geweest op deze groei. Is het niet zo, dat Nederland juist zo hoog scoort vanwege de financiële toegankelijkheid van het hoger onderwijs? De leden maken zich ernstig zorgen over de gevolgen van het voornemen een sociaal leenstelsel in te voeren voor juist deze groep eerste generatie studenten. Dit voornemen, gekoppeld aan het feit dat stapelen voor instellingen financieel onaantrekkelijker lijkt te worden gemaakt, zal met name een grote weerslag hebben in deze groep van kwetsbare leerlingen. De voornoemde leden ontvangen graag een uitgebreide toelichting.

De leden van de D66-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de reactie op het onderzoek «The European Second Generation Compared: Does the Integration Context Matter». Zij hebben nog enkele opmerkingen en vragen hierover.

De leden lezen dat de minister en staatssecretaris stellen dat sinds de start van het onderzoek, er veel ten goede is veranderd door onder andere meer inzet op voor- en voorschoolse educatie. Zij vragen of de minister en staatssecretaris dit ook cijfermatig kunnen onderbouwen. Is bijvoorbeeld aan te geven welke maatregelen welk effect hebben gehad?

De voornoemde leden vragen hoe gestelde leerpunten naar aanleiding van het onderzoek, bijvoorbeeld op het punt van kwetsbare momenten in overgangen in het onderwijs, worden meegenomen en meegewogen in beleidskeuzes met betrekking tot onderwijs. Kunnen de minister en staatssecretaris het «gericht beleid op alle overstapmomenten» concreet maken?

Het rapport gaat vooral over jongeren van Turkse herkomst. De leden vragen in hoeverre een inschatting kan worden gemaakt of bepaalde trends ook van toepassing zijn op andere groepen jongeren met een migranten-achtergrond. Voorts vragen deze leden in welke mate het instellen van meer brede scholen en integrale kindcentra nog sterker zou kunnen bijdragen aan de integratie en ontwikkeling van kinderen uit gezinnen met een migrantenachtergrond.

De minister en staatssecretaris stellen dat bepaalde basisscholen extra middelen krijgen om ondersteuning te bieden aan leerlingen met een onderwijsachtergrond. De leden vragen of het mogelijk is om dit cijfermatig te onderbouwen, bijvoorbeeld in de vorm van een uitsplitsing naar gemeenten of regio's. Zijn er resultaten bekend van deze intensievere ondersteuning? Zij vragen of de bewindslieden dit op korte termijn op meer plaatsen overwegen te doen. Wat is de laatste stand van zaken met betrekking tot de herbezinning op de criteria voor het verdeling van het geld? Zij vragen hoe de bewindslieden de rol van de kinderopvang beoordelen in de ontwikkeling van kinderen met een migrantenachtergrond. Hoe beoordelen zij de pedagogische kwaliteit op dit gebied en welke data wijzen erop dat kinderen op kwalitatief hoogstaande kinderopvangcentra minder vatbaar zijn om een onderwijsachterstand op te lopen. De leden zijn het van harte eens met de conclusie dat achterstanden zo vroeg mogelijk tegen moeten worden gaan. Tegelijk constateren deze leden dat zelfs gevorderd in schoolcarrières men nog bezig is met het bestrijden van (taal)achterstanden. Zij vragen welke extra stappen de bewindslieden willen nemen om dit te verbeteren. De leden vinden het zeer positief dat de instroom van niet-westerse allochtonen in het hoger onderwijs met 73% is gestegen. Kunnen de bewindslieden ook iets zeggen over het studierendement van deze groep? Tot slot vragen de leden op welke termijn zij de uitwerking van de ambities met betrekking tot het uitdagen van talent en het verkleinen van achterstanden tegemoet kunnen zien.